

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. IV. Ostenditur non omnes Conscientiae stimulos esse tam acres, neque
semper vrgere. Item datur ratio, cur ex quibusdam peccatis majores
sentiantur stimuli, majorque percipiatur dolor, quàm ex ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

S. IV.

Ostenditur non omnes Conscientiæ aculeos esse tam acres, neque semper urgere. Item datur ratio, cur ex quibusdam peccatis majores sentiantur stimuli, majorque percipiatur dolor, quàm ex quibusdam longè grauioribus.

27. **V**erùm vt nihil quod materiam hanc concernit intactum relinquam; & ne fortassis etiam timorem nimium incusserim iis, qui cæteroquin bene frugaliterque vitam instituentes, nonnumquam aut fragilitate humanâ, aut Dæmonis instigatione, aut etiam peruersitate propriâ in nonnulla crimina se induerunt, neque tamen tam vehementes Conscientiæ stimulos perlentiscunt: vnde & metuere possent an fidam habeant Conscientiam, an verò cauteriatam, cum officio suo non videatur satisfacere; idcirco duo mihi hîc præcipuè dicenda sunt, quæ sint solatio.

28. Primò quidem licet acerbissima, quibus reum sceleris cruciet, tormenta, in manu Conscientiæ sint; iis tamen non semper vti, certum est; neque adeò ad mouere nisi rebellibus & cotumacibus, iis denique quibus liber & constitutum est esse penitus sceleratis. Hos profectò adortur crudeliter, hos torquet pertinaciter; & si flectere non possit peruicacem, tandem deserit; tormenta sua subtrahit, donec puniendus est æternis. Cæterùm peccatores eos qui sese sceleribus penitus non deuouere, qui necdum criminibus frontem perfricuere, neque Deum quasi ex æquo paribusque armis decertaturi, ad singulare certamen sceleribus audent laceffere; hos, inquam, pungit Conscientia, officique admonet suauiori prorsus modo. Castigat quidem agentem malè, sed non tam vt pœnas sumat, quàm vt corrigat. Quòd si autem admonitus illico ad mentem veniat & respiscat, cur pœnas deinceps admoueat rei benè gerendæ non necessarias? Cur clamores adhibeat, vbi sibilo res peragitur? Hinc fit, vt sæpe peccato commisso, non ingens sentiat Conscientiæ mor-

Eos qui non sunt pertinaciter scelerati, sæpe non tam acriter puniuntur Conscientiâ.

Praesertim cum illico veniunt ad penitentiam.

fus : suffecit enim modica vellicatio. Sentit hanc peccator, & erubuit; & vt erubuit, pœnituit, & salua fuit res.

Aliquando tamen etiam in pœnitente manet aculeorum sensus, vt videat peccator quid meruerit, & quas pœnas paratas habeat Conscientia.

Non inficior tamen, durare nonnumquam in sceleris pœnitente, quandam animi amaritudinem & pudorem. Is tamen à Conscientiâ non ingeritur vt frangat animos: vt quid enim eos infringat, quos jam depressit facti pœnitudo? Ad quid ergo? Sanè vt ostendat Conscientia quid peccando mens sit merita; atque ostenso tormento timeat, & sapientiùs agat imposterum. Sic Pater aut Pædagogus virgas ferulamue ostendit; & verò etiam delinquenti, & errorem deprecanti nonnumquam admouet leuiter, non vt puero dolorem incutiat quò contabescat, animosque dein penitus abiiciat; sed vt delicti recordetur cuius pœnam sensit, sciatque imposterum non deesse Pædagogo mala quæ incutiat, & quidem iis quæ passus est maiora, si malè rursus agere in animum induxerit. Ita sapissime agit Conscientia: quamuis actorum pœniteat, statutumque sit penitus resipiscere; castigat tamen, sed molli manu: stimulos ingerit, qui licet blandiùs, afficiunt tamen, & perurgent pœnitentis animum: tum vt pro commisso crimine pœnas det, tum vt oculos tandem aperiat, agnoscatque esse quibus puniatur tormenta prorsus eximia, quorum hæc quæ sentit, initia tantùm sint & quasi rudimenta. Sapient posthac suo malo edoctus peccator, & delicias scelerum detestabitur, quæ tam eximij doloris futuræ sunt materia.

Sæpe ob minora peccata maiores sentiri Conscientia stimulos.

Alterum quod occurrit, quodque Conscientiæ stimulos suspectos possit reddere an veri sint an exorbitantes, est, quòd persæpe grauissimè feriant post commissa quædam scelera, quæ reuerà aliis longè minora sunt. Interim stimulos ingerunt longe acriores iis, qui commissis grauioribus, à Conscientiâ peccatori admouentur. An hoc est fide bonâ & sincerè partes agere Pædagogi, ad minora clientis sui vitia vocem efferre, minitari extrema, totamque clamoribus complere domum; ad maiora vix vocem efferre, & sceleribus quasi conuiere? Sanè id in humanis vitiis experimur quotidie. Minimè quippe dubitandum est, quin ingens famæ detractio, majus sit crimen naturâ suâ, quàm furtum: vtrumque majus etiam est fornicatione, aut simplici luxuriâ: omne peccatum si mortale est in quâuis materiâ, indubitatim majus est peccato veniali quod in castitatis materiâ committitur: omnibus hisce denique deformior est blasphem.

Expenditur vnde id fiat.

blasphemiam, atque odium Dei. Et tamen longè acriores animi stimulos perferunt plurimi, majori pudore suffunduntur, imò & longè magis cor ipsis adstringitur, si furti sibi sint conscij, quàm detractæ famæ si sint rei. Et rursus, majorem animo dolorem concipiet pudica virgo, si se carnis vitio etiam exiguo contaminarit, quam si detraxerit aut homini famam, aut blasphemando honorem Deo. Quid hocce demùm rei est? unde in tam dispari culpâ tam dispar dolor? Scio quidem majorem tempestatem animo nonnumquam oboriri, ex Confessionis instituendæ verecundiâ. Verùm cur hæc ipsa tam inæqualis est? Quòd si ea ex Dei offensâ, Conscientiæque exprobratione oritur; certè longè grauior illa est culpa, ob quam tamen non adeo erubescis. Quid, quod & veniale sæpe tantùm sit, nec Confessionis subiectum legi? quid ergo motus facit tam dispares & inæquales? An fortè Conscientia ex fide non agit partes suas? Hoc tamen de bonâ Conscientiâ minime licitum est suspicari.

31. Dicam quod sentio. Præclarò sanè consilio prouidit Deus, vt vbi majora sunt labendi pericula, isthic etiam præsentiora forent quæ lapsum arceant, retinacula: & vbi morborum plures sunt illecebræ, isthic etiam in promptu essent acriores, quæ malo opponantur, medicinæ. Hinc ergo, cum alia atque scelera, ex ipso naturæ corruptæ vitio, fomenta aut minora habeant aut etiam majora, vnde pronior est frequentiorque in hæc quàm in illa lapsus; magnâ sanè circumspectione & misericordiâ id egit Deus, vt plura essent adiumenta, præsentioraque retinacula, vbi facilior frequentiorque ruina erat expectanda. Cum igitur tam lubrica sit carnis nostræ constitutio, tantæ voluptatum illecebræ, tam procax sanguinis impetigo, tam vehemens phantasæ formosâ specie illectæ petulantia, tum crebra affectionum illicita exposcentium seditio, tot denique ex hæc parte incitamenta quæ ruinam prouocent; huic sanè peculiari studio fuit prouidendum. Majorem itaque verecundiam naturæ inseuit, & quasi sepe pudicitæ seruandæ circumduxit Deus spinis stimulisque asperam, vt aculeis quibus imperenda est mens, perterrita sese contineat, nec limites sibi à ratione, à Matrimonij legibus, à Deo denique præscriptos, temerariè perfringat & excedat. Acriores itaque spinæ & stimuli isthic erant obiciendi, vbi ma-

Datur ratio cur alia quæ peccata minus præ aliis detestanda magis tamen sint erubescenda.

ior futura erat sepem perfringendi licētia aut potius lubentia. Stimuli hi sunt naturalis illa, omniq; , qui pudicus est, homini innata verecundia, quam non immeritō frānum vocaueris naturale vitiorum. Et licet omnia, si rationem spectes, pudenda sint scelera, & quidem quæ majora sunt erubescenda sūt magis; tamen circa luxuriantis carnis vitia longē acrior circumseptus est à Deo pudor, quàm circa odium ipsius Dei; quia nempe ex ipsâ carne, maximæ existunt illecebræ quæ ad ista, & pauca quæ ad hoc pertrahunt. Expediebat autem omnino, vt vbi majus erat corruptionis discrimen, ibi esset acrior medicina. Et cū ex corpore malum luxuriæ plerumque pullulet; ex sanguinis nimirum æstu spirituumque vehementiâ; etiam ex ipso sanguine parandum erat aliquod mali remedium. Hoc autem est Verecundia, quæ ex sanguinis affluxu oritur, frontem, os, oculosque occupat, rubore vultum inficit, eique inscribit manifestas sceleris notas. Sic nempe sanguinis vitium, sanguine proditur; & dum se prodit, se castigat. Atque hæc est ratio, cur quædam scelera magis quidem sint detestanda; non tanta tamen erubescentiæ sint materia, præ aliquibus, quæ longē minùs sunt detestanda, erubescenda tamen quam quæ maximè.

Cur Con-
scientia
magis a-
crier pun-
gat vere-
cundia in
peccatis
carnalibus,
quàm in
spirituali-
bua.

Cessant sti-
muli &
dolor ex

Hinc ergo Conscientiam non argue, neque quidquam finistri de ejus bonâ fide suspicari, ingentes si aliquando minora ob peccata stimulos subiicit, eosque subtrahit longē deterioribus. Agit enim partes suas perquam accommodè. Sufficit Conscientiæ, si te in officio contineat; aut si excesseris, ad meliora si reducerit. Hoc autem vbi commodè, ratione solâ objectâ consequitur, vt passim fit in criminibus, merè vt vocant spiritualibus, & quæ ex ipsâ carne non pullulant; isthic corporea tormenta quæque cor carnemque magnopere afficiant, plerumque non adhibet. At verò in iis sceleribus quibus corporeæ voluptatis plurimum est intermixtum, quandoquidem non ratione aguntur pleraque, sed affectionis impetu & prolapsu; sanè præter rationem quæ animo & voluntati admouetur, etiam naturali pænâ agendum est, & voluptati quæ carnem afficit, frānum imponendum est quod carnem domet. Doloris itaque sensum corpori Conscientia adhibet, vbi curandum est corpus, vt animo benè sit. Huic autem bene esse cū incipit, & per seriam antea vitæ pœnitentiam cū respiscit, subsidit illico etiam is qui ex verecundiâ

32.

verecundiâ inustus est corpori dolor; & sic tandem pacata sunt omnia; & animo bene est, nec corpori est incommodè.

*pudore
ortus, cum
respiciat
peccator.*

33. Neque verò credo necessarium, vt hunc quem Conscientia seruat agendi modum & ordinem, fusiùs comprobem; experientia enim clara est, & ratio manifesta. Cùm enim præcipuus, quem Deus sibi præscriptum habet, finis sit, non adeo peccatorem Conscientiæ admotis stimulis cruciando castigare, quàm corripere & ad officium reducere; sanè si peccator ictus sapiat, eumque sceleris commissi pœniteat, non est quòd intentâ manu feriat, aut quod per Conscientiæ tormina, nouam quotidie carnicinam moliatur. Redit animo pax, vbi reditur ad officium; ipse animus sibi redditur, vbi quod debetur, redditur Deo. Ita sanè testatur apud Isaiam Deus ipse. Iras se tandem positurum pollicetur. *Non enim in sempiternum litigabo, neque vsque ad finem irascer?* ..... *vias eius vidi & sanauit eum; & reddidi consolationes ipsi.* Agnosce artes te per Conscientiæ stimulos corripientis Dei, quisquis es mortalis; & inter angores animi quibus nunc ingemiscis, *Misericordias Domini in æternum cantabis.*

*Isai. 57.
v. 16. & 18.*

§. V.

Alios esse Conscientiæ aculeos naturales, alios supernaturales; rursus alios veros, immisos à Deo & Conscientiâ, alios à Demone. Quomodo discernantur. Denique quid agendum sit animæ his stimulis exercitæ.

34. **P**Auca tamen adhuc subnectenda sunt, vt aculeorum à Conscientiâ ingestorum natura penitus exponatur.
35. Ac *primò* istud reticendum non est, quòd quamuis ingentem animo commissi sceleris dolorem perferentiscas, eumque aculeis suis Conscientia inusserit, non tamen semper supernaturalem esse sensum illum: & quamuis te facti pœniteat, scelusque præteritum detesteris, non tamen eam esse semper detestationem quæ veniam delicti impetret, amissamque cum Deo amicitiam reconciliet: habet enim etiam ex naturæ visceribus depromptos aculeos Conscientia. Tunc quidem supernaturalis ordinis sunt hi stimuli, doloremque qui super naturæ vires sit eliciunt, cùm

*Dolor qui
ex natura
rationibus
elicitur,
naturalis
est.*

ex